

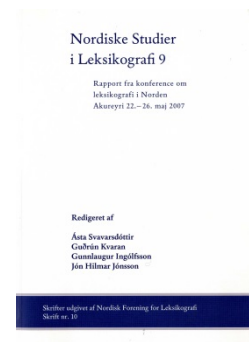
NORDISKE STUDIER I LEKSIKOGRAFI

Titel: Båndoptagelser som kilde til Ømålsordbogen

Forfatter: Asgerd Gudiksen og Henrik Hovmark

Kilde: Nordiska Studier i Lexikografi 9, 2008, s. 173-182
Rapport fra Konference om leksikografi i Norden, Akureyri 22.-26. maj 2007

URL: <http://ojs.statsbiblioteket.dk/index.php/nsil/issue/archive>

© Nordisk forening for leksikografi

Betingelser for brug af denne artikel

Denne artikel er omfattet af ophavsretsloven, og der må citeres fra den. Følgende betingelser skal dog være opfyldt:

- Citatet skal være i overensstemmelse med „god skik“
- Der må kun citeres „i det omfang, som betinges af formålet“
- Ophavsmanden til teksten skal krediteres, og kilden skal angives, jf. ovenstående bibliografiske oplysninger.

Søgbarhed

Artiklerne i de ældre Nordiske studier i leksikografi (1-5) er skannet og OCR-behandlet. OCR står for 'optical character recognition' og kan ved tegngenkendelse konvertere et billede til tekst. Dermed kan man søge i teksten. Imidlertid kan der opstå fejl i tegngenkendelsen, og når man søger på fx navne, skal man være forberedt på at søgningen ikke er 100 % pålidelig.

Båndoptagelser som kilde til Ømålsordbogen

Use of tape recordings as empirical basis at Ømålsordbogen. The aim of Ømålsordbogen (The Dictionary of the Insular Dialects) is to embrace the whole vocabulary of the dialects, dialecticisms as well as words in common with standard Danish. The dictionary is based on a collection of approximately 3 million slips, excerpted from various sources. The major portion of the material, however, has been collected by the staff itself. Despite a thorough work trying to cover all of the vocabulary, a number of words and expressions are poorly attested in the collection of slips. This goes especially for function words and frequent words with no striking difference in use or meaning between standard and dialect – words of this kind have often been left unnoticed both when recording data and when excerpting. A corpus of transcribed tape recordings has therefore turned out to be a useful supplement. And the corpus has not only permitted a more adequate description of function words etc., it has also provided the dictionary with more authentic quotations.

1. Indledning

Ømålsordbogen er en dialektordbog der beskriver dialekterne på Sjælland, Lolland-Falster, Fyn og omliggende øer. Den er projekteret til at omfatte 18 bind og giver altså en bred og detaljeret beskrivelse af sproget på øerne. Den medtager således ikke kun de særdialektale ord, men også fællesdanske ord, herunder hjælpeverber, præpositioner osv. Ordbogen bygger først og fremmest på en seddelsamling. Samlingen er stor, omkring 3 millioner ord, men det er noget svingende hvor velbelyste ordene er. Fx er der omkring 150 sedler med den sjællandske betegnelse på formiddagsmåltid *halvgåenmiddag*, selv om ordet var ved at gå af brug på indsamlingstidspunktet, mens derimod *altså* brugt for at udtrykke sammenhæng med det foregående oprindelig kun var repræsenteret med to belæg i seddelsamlingen (jf. Pedersen 1983:133). De meget almindelige ord og betydninger overses ofte ved optegnelse og excerpering – og i øvrigt kan brugen af funktionsord ofte være svær at fastholde uden lydoptagelser. Det korpus af båndudskrifter, som ordbogen har fået opbygget i de sidste 30 år, er derfor blevet et værdifuldt supplement til seddelsamlingen, men som vi vil vende tilbage til i slutningen af artiklen, er båndoptagelserne af flere grunde ikke helt uproblematisk som kilde.

2. Forhistorien

Indsamlingen af lydoptagelser begyndte inden båndoptageren kom frem i 1950'erne. På billedet (fig. 1) fra 1938 ses til venstre Poul Andersen, daværende

leder af Udvalg for Folkemaals kontor og hermed også lederen af indsamling af materiale til Ømålsordbogen. Forrest sidder to langelandske meddelere, og bag ved dem står to teknikere fra Statsradiofonien, som Danmarks Radio hed dengang. Man havde tidligere forsøgt sig med optagelser med fonografvalser af voks. Det havde den fordel at optagelserne kunne foregå i meddelernes egne hjemlige omgivelser, men man blev bekymret for at valserne ikke ville være tilstrækkeligt holdbare, og gik så over til optagelse på lakplader i et radiostudie.

Figur 1. Lakpladeoptagelse i Danmarks Radio 1938.

Det er jo ikke en ideel optagelsessituation at hive et ældre menneske ind i et radiostudie, men i almindelighed gik det forholdsvis godt, bl.a. fordi den generation af meddelere havde dialekt som deres eneste daglige og naturlige udtryksform og ikke normalt havde brug for at slå over i rigsmålstilnærmede sprogformer. Metoden havde yderligere en ulempe: Lakpladerne kunne kun rumme ganske korte optagelser af 4-5 minutters varighed. Indholdet var derfor i store træk aftalt på forhånd, og optagelserne er i reglen helt eller næsten monologiske. Optagelsen indledes ofte med en replik fra dialektforskeren, fx *Vi skulde snakke om de her gamle Skikke I havde der ved Nytårstid* (Danske Dialekttekster 4 1976:23), men herefter fortæller meddeleren stort set uden afbrydelser. Det var derfor af flere grunde et stort fremskridt da man kunne tage båndoptageren i brug i 1950'erne. Ikke alene kunne man nu optage meddelerne i hjemlige omgivelser; man kunne også lave lange optagelser der nærmer sig en almindelig samtale. Den mest intensive optagelsesperiode var i 1970'erne, og størstedelen af indtalerne er født i perioden 1890–1910.

Hovedformålet med optagelserne var at bevare prøver på dialekterne for efter-

tiden, og det er vel stadigvæk hovedformålet. Men i 1970'erne blev man opmærksom på at båndoptagelserne også kunne bruges som kilde til Ømålsordbogen. Det var på et forholdsvis sent tidspunkt i ordbogens historie.

I 1909 blev Udvalg for Folkemaal nedsat, og udvalgets vigtigste opgave var at tage initiativ til en ordbog over de danske ømål. Reelt går ordbogens historie dog kun tilbage til 1922, hvor arbejdet blev reorganiseret: Udvalget fik egne lokaler, og den første fuldtidsmedarbejder blev ansat, nemlig Poul Andersen. De første mange år var især koncentreret om indsamlingsarbejdet, selv om man dog også efter 1940 begyndte at lave en foreløbig redaktion af visse saglige emner, fx høst, pløjning, bagning og lege (jf. Andersen 1932 og 1939, Ømålsordbogen Tillægsbind:1f.). Omkring 1975 blev ordbogens format endeligt fastlagt, og ordbogen gik ind i den egentlige redaktionsfase. Det første bind udkom i 1992, og herefter er der udkommet et bind hvert andet år med bind 8 (*hundepisk-isrør*) fra 2006 som det hidtil sidste. Det sprog der beskrives er de traditionelle landdialekter som de taltes til hen imod 2. verdenskrig.

3. Ømålsordbogen og båndoptagelserne

3.1 Etableringen af korpusset

Afdeling for Dialektforskning har omkring 4000 optagelser med dialekttalende, men det er kun en lille del af dem der udnyttes ved ordbogen, nemlig dem der er udskrevet under en eller anden form. Det er jo forudsætningen for at de er praktisk anvendelige i ordbogsarbejdet.

Den mere systematiske udskrivning af båndoptagelserne blev indledt i slutningen af 1960'erne, hvor man begyndte at udgive serien *Danske Dialektttekster*. Det er en serie hæfter med båndoptagelser transskriberet i Danias lydskrift og med parallelgengivelse på rigsmål. Det var imidlertid ikke primært med ordbogen i tankerne at udgivelsen blev sat i gang. Formålet var, skriver Poul Andersen i forordet til bind 2, "dels at sikre det i Båndene liggende Materiale for fremtidig Forskning, selv om de tilsvarende Bånd skulle forgå, dels at skaffe Materiale til Undervisning" (*Danske Dialektttekster 2 1973:5*).

I 1972 da udgivelsen af *Danske Dialektttekster* var godt i gang, fik Bent Jul Nielsen, lektor ved Institut for Dansk Dialektforskning, imidlertid en idé der var forholdsvis avanceret dengang: at indkode dialektteksterne på magnetbånd, og der blev nedsat et udvalg til at udarbejde en plan for arbejdet. I planen indgik også en slags opmærkning af ordene, så det blev muligt at foretage forskellige sproglige undersøgelser, og man lagde særlig vægt på at der skulle kunne foretages præcise ordsøgninger maskinelt – netop med henblik på ordbogsarbejdet (Pedersen 1974:31 og 1983:133). Projektet blev gennemført i midten af 1970'erne, men i de første år befandt teksterne sig på en computer uden for instituttet (på det daværende EDB-center ved Københavns Universitet), og det krævede i øvrigt en

særlig ekspertise at håndtere maskinen. Af og til – når redaktøren skønnede at det var ”strengt nødvendigt” – kunne man rekvirere en konkordans; i det daglige arbejde brugte man især det ordregister til serien Dialekttekster, der også var et afkast af indtastningen. Belæggene måtte skrives ud i hånden, men alene brugen af registret gav nye muligheder for at supplere grundmaterialet. Derudover excerperede man manuelt ”de allermest sjældne og interessante belæg”, dels i forbindelse med udskrivningen, dels i forbindelse med den gennemlytning der foretages når båndene katalogiseres og sagregistreres (Pedersen 1983:135).

Dialekttekster excerperes stadigvæk i hånden med henblik på udtaleformer og citater i fonetisk transskription, men nu udnytter vi især båndoptagelserne ved at søge på vores elektronisk lagrede korpus¹ af udskrifter i rigsmålsortografi. Og mens det tidligere kun var lejlighedsvis at udskrifterne blev udnyttet systematisk, har redaktørerne nu pligt til at søge de ord op i korpusset, som de redigerer, og til at tage hensyn til materialet herfra.

Selv om båndene er udskrevet i rigsmålsortografi, er udskrivningen en resurserkrævende proces, der har sat grænser for korpussets størrelse. Korpusset omfatter således kun 1,5 millioner ord, og kan altså ikke bruges til egentlige statistiske formål, men det har givet os let adgang til værdifuldt materiale fra båndene. Problemet med korpussets ringe størrelse opvejes også til en vis grad af at det ofte er de meget almindelige og frekvente betydninger og konstruktioner der er dårligt belagt i seddelsamlingen. Netop det meget almindelige og upåfaldende er som sagt det en optegner eller excerptist vil være tilbøjelig til at glemme at få med. Desuden må man også huske på at det var en meget omfattende indsamlingsopgave, og at der var meget andet man også skulle have indsamlet inden det eventuelt var for sent.

3.2 *Brugen af korpusset*

Båndoptagelserne har i særlig grad haft betydning for redaktionen af funktionsord o.l., men de har desuden gjort det muligt at bringe bedre og mere autentiske citater end vi ville have kunnet på grundlag af seddelsamlingen alene.

Ømålsordbogens grundmateriale er som sagt en seddelsamling på hen ved 3 millioner sedler. Nogle af sedlerne er udskrevet fra trykte kilder, fx bondedagbøger og dialektlitteratur eller fra utrykte ordsamlinger der stammer fra ældre indsamlinger, men grundstammen udgøres af det materiale som medarbejdere ved ordbogen har indsamlet. Det er meget forskelligartede optegnelser. Nogle indeholder lydformer, andre saglige beskrivelser af redskaber o.l., og andre igen giver eksempler, ofte lydskrevne, på ordenes brug. At eksemplerne ofte er i lydskrift slører den omstændighed at der ofte er tale om en slags redaktionelle eksempler, nemlig eksempler som en meddeler har givet spontant eller på opfordring til at illustrere et ords brug (jf. Hovmark 2004:4ff.).

1 En del af vores tekstkorpus er lagt ud på Internettet under navnet CorDiale (se <http://dialektforskning.ku.dk/tekstbaser/cordiale/>).

Ved indsamlingen er der i reglen brugt forskellige former for spørgelister. Spørgelisterne kan være besvaret enten ved indirekte metode, hvor meddeleren besvarer udsendte spørgsmål skriftligt, eller ved direkte metode, hvor en filologisk uddannet optegner udspørger meddeleren.

Følgende belæg er et eksempel på hvad man kan finde i seddelsamlingen (under verbet *banke*):

- (1) *der blev han ordentlig banket af* (Nordsjælland, Tune)

Det er en mundret replik som man sagtens kan tænke sig at nogen har sagt, men eksemplet er fremkommet som svar på et spørgsmål fra den såkaldte fraseologiske spørgeliste, udsendt omkring 1930 (Andersen 1932:186), hvor der spørges til kollokationen *banke af* ved at der anføres nogle betydninger som meddeleren skal tage stilling til. Spørgsmålet har nærmest karakter af en ordbogsartikel:

- (2) 1) gøre rent ved Bankning, fx banke Sengeklæder af, 2) gennemprygge, fx han bankede ham ordentlig af.

Den første betydning bekræftes, men det andet spørgsmål besvarer meddeleren kun indirekte, nemlig med sprogbrugseksemplet ovenfor. Som det ses, tager hun udgangspunkt i dialektologens forslag, men eksemplet modificeres, formentlig i mere mundtlig retning.

Spørgsmålene til meddelerne kan også være formuleret mere åbent. I en spørgeliste udsendt til de faste meddelere hedder det fx:

- (3) *dvæle* v. Mon dette ord kan bruges i ægte dialekt nogetsteds? Hvis De mener det, beder vi om eksempler, der viser brug og betydning.

Og en meddeler svarer:

- (4) Hører af og til (mest ældre) sige lige før de skal gå: *nå, vi sgate dvæle mer* (Thurø)

Her har meddeleren selv udformet eksemplet, og det gode i dette og mange andre svar er at eksemplet knyttes til en typisk situation. I dette tilfælde er vi altså langt tættere på et autentisk citat, men der er principielt tale om et redaktionelt eksempel.

Der er dog også i seddelsamlingen eksempler på ægte, autentiske replikker, replikker som en meddeler har sagt undervejs, og som optegneren har fået noteret ned i farten. Sådanne citater kan imidlertid være vanskelige at tolke, fordi de kan stå helt isoleret uden hverken sproglig eller situationel kontekst, det gælder fx:

- (5) *det ender nok med at det hele slår en kolbøtte* (Nordsjælland, Allindemagle)

Er *slå kolbøtte* brugt konkret eller overført, og hvad er *det hele*? Det står der ingen steder, så citatet må udgå, selv om det er interessant fordi *slå kolbøtte* er brugt med

upersonligt subjekt. Og det er desværre ikke helt sjældent at autentiske belæg fra seddelsamlingen ikke kan bruges i ordbogen, og citaterne fra båndoptagelserne har altså givet et godt tilskud til mange artikler.

Båndoptagelserne er også nyttige fordi de giver os et fyldigere materiale til beskrivelsen af det ordforråd der tilhører andelstiden og den begyndende mekanisering af landbruget (jf. Gudiksen 2006:155), men endnu vigtigere er det at båndoptagelserne har givet mulighed for at supplere materialet til beskrivelsen af funktionsord og andre frekvente ord, der som sagt ofte er underrepræsenteret i optegnelserne. Ordet *ja* er et godt eksempel. Artiklen fylder 16 spalter, og mere end 2/3 af materialet stammer fra båndoptagelser. Når det gælder *ja*'s kommunikative og samtalestrukturerende funktioner, så stammer praktisk talt alle belæg herfra, som fx det følgende citat der er et eksempel på at *ja* kan bruges som signal om at man indleder en tale (en fortælling, en forklaring osv.):

- (6) (hvordan gik det så at få ovnen varm)
ja, da lagde de jo noget halm ind
 (hvem gjorde det?)
ja, det gjorde manden jo gerne
 (Ømålsordbogen bind 9, *ja* 7.3)

Eller som her hvor *ja* bruges som signal om at man indleder en ny type information, her en korrektion eller præcisering:

- (7) (ølgæren) *den købte vi ved bryggeren, ja købte der, vi gav itte meget for den*
 (Sydfyn, Horne)
 (8) *og jeg har det jo allerbedste, for jeg er jo temmelig rask, ja det vil sige jeg har uro omkring, men det ..* (Østsjælland, Smerup)
 (Ømålsordbogen bind 9, *ja* 8.4)

Det var svært at finde eksempler på *ja* brugt af tilhøreren til at vise at han følger og forstår hvad taleren siger, sådan som i eksemplet her:

- (9) *vi kommer jo så ud ved bækken eller der ude, og der var sådan noget småkrat – ja –*
og da .. fløj der en fasan op (Østfyn, Revninge)
 (Ømålsordbogen bind 9, *ja* 12)

Dvs. der var hundredvis af eksempler i korpusset – sagt af Poul Andersen eller andre kolleger. Heldigvis har vi dog enkelte båndoptagelser med lokale interviewere, så det lykkedes at finde belæg, men vi var for en gangs skyld nødt til at inddrage bånd der ikke indgår i korpusset.

3.3 Problemer ved udnyttelsen af båndoptagelserne

Vores problemer med *ja* afspejler at samtalerne på båndene er særlige samtaler. Den ene samtalepartner (der normalt er en rigsmålstalende dialektolog) lytter og

stiller spørgsmål, mens den anden samtalepartner fortæller (og forventes ikke at stille spørgsmål). Emnet for samtalen er for det meste livet på landet i meddelerens ungdom. I nogle passager fortæller meddeleren historier, dvs. beretter om tildragelser som han eller hun har oplevet eller fået fortalt af andre. Det er ofte historier som har en fast form, fordi indtaleren har fortalt dem mange gange før, og i de passager adskiller indtalerens bidrag sig ikke væsentligt fra hvad han kunne have sagt i en almindelig samtale. I andre passager gør indtaleren på opfordring rede for arbejdsprocesser og skikke. Disse passager rummer elementer der sjældent forekommer uden for optagelsessituationen, og man kan ofte diskutere hvor autentisk sproget egentlig er når det kommer til stykket. Det følgende belæg fra en båndoptagelse er bragt i artiklen *højtenbenet*:

- (10) “Efterhånden som de (dvs. skørterne) blev slidt og skulle have en frisk kant, der blev de jo kortere .. og så kunne vi se anklerne, og så blev de (dvs. pigerne) kaldt *højtenbenet*” (Ærø, Bregninge)

Det at der er brugt anførselstegn og ordinær i citatet undtagen i opslagsordet, følger Ømålsordbogens praksis. Det markerer at citatet er metasprogligt, og ikke et eksempel på hvordan ordet oprindeligt har været brugt i konkrete samtaler for 100 år siden. Samtalens ofte metasproglige karakter afspejler sig undertiden også i ordforrådet. *kalde* i den betydning som ses i citat 10 ovenfor: ‘bruge en vis betegnelse om nogen eller noget’, forekommer fx hyppigere på båndoptagelserne end normalt.

Man skal også være opmærksom på at interviewerens direkte kan påvirke meddelerens ordvalg, som i dette eksempel hvor det er usikkert om *kvinde* er det ord meddeleren normalt ville have valgt i betydningen ‘voksent menneske af hunkøn’, eller om han ville have brugt ordet *kone*:

- (11) (det var almindeligvis kvinder der malkede) *det var nærmest kvinder der malkede dengang* (Østsjælland, Nordrup)

Der er også tidsmæssige problemer ved udnyttelsen af båndoptagelserne. Ømålsordbogen beskriver som sagt de traditionelle dialekter. Ordbogen omfatter perioden fra 1750 – det tidspunkt hvor man overhovedet begynder at have optegnelser – til omkring 2. verdenskrig, med 1850-1920 som ordbogens kerneperiode. Men mange af båndoptagelserne er fra 1970’erne, i enkelte tilfælde senere. Vi bruger altså data fra slutningen af 1900-tallet som kilder til sproget i begyndelsen af århundredet eller før. Det tør vi bl.a. fordi indtalerne er gamle mennesker, der normalt også har en konservativ sprogbrug. Men vi må være på vagt over for sproglige fænomener der er indkommet i dialekterne efter krigen, og det vil næsten altid sige indslag fra standardsproget. At beskrive ord og betydninger fra 1945 eller senere i ordbogen vil jo være en direkte fejl, men det er også uheldigt hvis citaterne indeholder elementer der ikke hører hjemme inden for perioden, fx vil vi undgå citater som:

(12) *de folk de sidder og glør på det fjernsyn altid*

eller

(13) *der var itte noget med mejetærsker*

selv om begge citater i øvrigt er udmærkede sprogligt set. I enkelte tilfælde har vi dog medtaget et citat fra en båndoptagelse alligevel til trods for at det indeholder et for nyt ord. I artiklen *hvor* finder man fx dette citat under betydning 5 med den redaktionelle kommentar, ‘i relativ sætning med sb som korrelat i oversættelsen’:

(14) *jeg havde sådan et jern hvor jeg lavede nogen reder der til dem* (kartoffelreder, til gæsterne, som kogekone i nyere tid) (Lolland, Landet)

Der er kun få eksempler på at korrelatet, altså *jern*, betegner et redskab som man bearbejder noget med, så derfor er eksemplet blevet bragt trods alt.

Eksempler som indeholder betegnelser på tekniske fornyelser eller omtale af nye traditioner, er normalt lette at få øje på og undgå. Vanskeligere bliver det når der er tale om kollokationer, idiomatiske udtryk og overførte betydninger af etablerede ord, udtryk der kan virke helt upåfaldende for redaktøren.

Betydning 23 i artiklen *ind* udgøres af kollokationen *gå ind for* i betydningen ‘være gunstig stemt for noget, være tilbøjelig til noget’, der er belagt med et citat fra en båndoptagelse fra 1981:

(15) (læreren) *han gik meget ind for skrivning* (i skolen)

Tilsyneladende et uangribeligt eksempel, men i Ordbog over det danske Sprog (*gaa* 26.4, i bind 7 fra 1924) karakteriseres *gå ind for* som “l.br.” (lidet brugeligt) og som lån fra engelsk. Desuden tilføjer supplementet til Ordbog over det danske Sprog: “vist nyt o. 1920”. Det er derfor tvivlsomt om udtrykket har været etableret i dialekterne inden for ordbogens periode, og det burde ikke have været med.

Et andet eksempel der kan illustrere denne problemstilling, er *knald* i betydningen ‘fart, intensitet’ o.l. Det forekommer i nogle enkelte belæg fra båndoptagelser efter 1975 og fra en spørgelistebesvarelse fra samme tid, fx:

(16) *der var knald på om morgenen med at se og få dem i kurven* (Lolland, Vindeby)

Betydningen findes ikke i Ordbog over det danske Sprog, men er medtaget i supplementet. Det ældste belæg i supplementet er fra 1942, men eftersom forbindelser som *knald på* tilhører uformelt sprog og formentlig er sjældent i skrift, kan det sagtens være en del ældre. Og det kan heller ikke udelukkes at det er ældre i dialekterne end i rigsmålet. Den normale lånevej er jo fra standard til dialekt, men der forekommer også eksempler på det modsatte, fx *snalret* ‘fuld, beruset’ der oprindeligt stammer fra jyske dialekter. Endelig støttes det yngre

materiale til en vis grad af et belæg optegnet før krigen: *skafferen laste det samme som føringsaftenen med rigtig knald i*. På denne baggrund har vi med nogen tøven taget betydningen med.

Endelig udgør fremmedord også et problem. Det har altid været tanken at medtage de fremmedord der er indlånt og optaget i dialekterne, men fremmedord kan jo være mere eller mindre integrerede i dagligsproget. Oprindeligt skulle et fremmedord helst enten have udviklet en dialektal særbetydning eller gennemgået en lydlig særudvikling for at være interessant, og lån der ikke opfylder disse kriterier, især nyere lån, er normalt meget tilfældigt optegnet (Gudiksen 2006:158). Når et udtryk som *være i kontakt med nogen* kun er afhjemlet i båndoptagelser fra 1970'erne og 1980'erne, kan det derfor ikke udelukkes at det har været brugt også dialektalt inden for ordbogsperioden, og hvad angår et ord som *konkurrence*, kan man næsten ikke tænke sig andet end at det har været brugt i hvert fald i begyndelsen af 1900-tallet. Men det føles utrygt at tage *konkurrence* med, når materialet udelukkende består af et par belæg fra båndoptagelser optaget i 1980'erne.

4. Afslutning

Var det hårdt arbejdet i gamle dage, spørger dialektologen på en båndoptagelse, og svaret lyder: *ja, det var sgu hårdt, det var hårdt alt hvad vi lavede, det var hårdt*. Ligesom alle andre kildegrupper giver båndoptagelserne problemer og spekulationer, men fordelene er klart større end ulemperne. Og eksempler fra båndoptagelsen giver ikke kun en bedre beskrivelse. Den gør også ordbogen mere interessant og sjovere at læse i.

Ordbøger:

Ordbog over det danske Sprog. København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Gyldendal 1919–1956.

Ordbog over det danske Sprog. Supplement. København: Det Danske Sprog- og Litteraturselskab og Gyldendal 1992–2005.

Ømålsordbogen. En sproglig-saglig ordbog over dialekterne på Sjælland, Lolland-Falster, Fyn og omliggende øer. 1–. København: Institut for Dansk Dialektforskning og C.A. Reitzels Forlag 1992–.

Ømålsordbogen. Tillægsbind. København: Institut for Dansk Dialektforskning og C.A. Reitzels Forlag 1992.

Anden litteratur:

Andersen, Poul 1932: Beretning om Udvalg for Folkemaals Virksomhed 1909-32. I: *Fortid og nutid* 9, 161–210.

Andersen, Poul 1939: Udvalg for Folkemaals Virksomhed 1933-38 (med Udkast til Plan for den kommende Ordbog over de danske Ømaal). I: *Danske Folkemaal* 12, 17–64.

Danske Dialektttekster 1-5. Udgivet af Institut for Dansk Dialektforskning. København: Akademisk Forlag 1967–1977.

Gudiksen, Asgerd 2006: Ømålsordbogen og mejetærskergenerationen. I: Henrik Lorentzen og Lars Trap-Jensen (red.): *Nordiske Studier i Leksikografi. Rapport fra konference om leksikografi i Norden, Sønderborg 24.–28. maj 2005*. København: Nordisk Forening for Leksikografi, 151–161.

Hovmark, Henrik 2004: Jagten på det autentiske citat. I: *Danske Talesprog* 5, 3–22.

Pedersen, Karen Margrethe 1974: Dialektttekster i rigsmålsnotation med becifring. Et EDB-projekt. I: *Danske Folkemaal* 20, 29–46.

Pedersen, Karen Margrethe 1983: Om transskription af båndoptagelser og anvendelse af teksterne til leksikografiske og syntaktiske undersøgelser. Et EDB-projekt. *Folkmålsstudier* 28, 131–139.

Asgerd Gudiksen
lektor, f. 1955
Ømålsordbogen
Nordisk Forskningsinstitut
Afdeling for Dialektforskning
Københavns Universitet
Njalsgade 136, 5
DK-2300 København S
asgerd.gudiksen@hum.ku.dk

Henrik Hovmark
adjunkt, f. 1966
Ømålsordbogen
Nordisk Forskningsinstitut
Afdeling for Dialektforskning
Københavns Universitet
Njalsgade 136, 5
DK-2300 København S
hovmark@hum.ku.dk